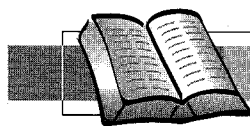

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Pinksteren

'En Ik zal mijn Geest geven in het binnenste van u.'

Ezechiël 36:27a

De belofte in bovenstaande tekst werd door de Heere gedaan aan het volk van Israël tijdens de ballingschap. Om hun zonden en tot eer van Zijn heilige Naam heeft de Heere Israël moeten straffen en tuchtigen, vandaar hun ballingschap. Maar om Zijns Naams wil, om zijn eeuwig verbond en uit louter genade zal Hij hen nog wederom zeer begenadigen. Hij zal hen reinigen, door Zijn Heilige Geest heiligen en met allerlei zegeningen vervullen en eeuwig zaligen. Dit alles belooft de Heere in dit hoofdstuk. Onze tekst bevat de onschatbare rijke en dierbare belofte van de Heilige Geest. Een belofte die niet alleen gold voor het oude Israël, maar voor geheel de kerk van Christus. De vervulling van deze belofte zal ook vast en zeker zijn. Want de Belover is God Zelf. God Die onverdiend wil zegenen, Die uit vrije genade Zijn volk de weldaden deelachtig maakt. Die zegt (vers 22): 'Ik doe het niet om uwentwil, gij huis Israëls, maar om Mijn heiligen Naam'. Die zijn geestelijk Israël vrijwillig verkoren heeft en hen bemint en liefheeft met een eeuwige, onvergankelijke liefde. Het is de God des eeds en des verbonds en van het menigvuldige ontfermen. De Heere, Die vrijwillig het genadeverbond heeft opgericht, hetwelk tot inhoud heeft genade en schuldvergiftenis, vrede en blijdschap door de Heilige Geest. De Heilige Geest is de-toepasser van al de weldaden van

het verbond. Zo Christus Zich vrijwillig gaf als Hoofd, Borg en Middelaar van het Verbond, zo gaf Zich de Heilige Geest om de erfgenamen der belofte te stellen in het bezit van de vruchten van Christus' Middelaarswerk. In die zin is Hij de Trooster van treurigen. Het is Zijn grote werk Christus te verheerlijken. De Belover is voorts God de Almachtige, Die, wat Hij belooft, ook kan volbrengen. Die als de Almachtige Zich aan Abraham bekend maakte en tot hem zei: Zou iets voor de Heere te wonderlijk zijn? Ja, Die hier als Belover optreedt, is de barmhartige en genadige God, Die met innerlijke ontfermingen over Zijn volk bewogen is. De God waarvan de kerk zingt in Psalm 103 dat Hij, gelijk een vader zich ontfermt over zijn kinderen, met ontferming bewogen is over al degenen die Hem vrezen. Die tot Efraïm zegt: Is Efraïm Mij niet een dierbare zoon, is hij Mij niet een troetelkind. En ten laatste, de Belover is de getrouwe God, Die geen man is dat Hij liegen zou, noch een mensenkind, dat het Hem berouwen zou; zou Hij het zeggen en niet doen, of spreken en niet bestendig maken? Nooit zal Hij herroepen wat hij eenmaal heeft gesproken. Hetgeen uit Zijn lippen ging, is vast en onverbroken.

En wat belooft die God dan? Hij zal Zijn Geest geven, dat is de Heilige Geest. De Geest des Vaders en des

Zoons. Die Geest die in de orde des heils werkzaam is tot wedergeboorte, ontdekking, geloof, bekering en heiligmaking. En zo bezit de mens van nature de Heilige Geest niet. Het is ons zo noodzakelijk dat Hij ons gegeven worde. Gegeven als een vrije genadegift. Petrus' vraag: 'Hebt gij de Heilige Geest ontvangen', mocht ons allen wel aangrijpen en tot onderzoek brengen. De Heilige Geest Die in 't hart dat Godsgemis werkt en de droefheid en het heimwee naar God. Het is de Heilige Geest Die de zondaar zijn zonde en schuld kennen doet bij Zijn goddelijk licht, alsmede dat hij, schuldig bij een rechtvaardig en heilig God niet kan voldoen aan Gods gerechtigheid, noch door boete, tranen en gewezen. Maar die ook aan de schuldverslagen en God toevallende zondaar de weg der zaligheid bekend maakt. Hij openbaart Christus aan het hart en overtuigt van de macht en bereidwilligheid van de Zaligmaker om ellendigen en verlorenen te redden. Hij troost de ontdekte en heilbegerige zondaar met de volheid en algenoegzaamheid van Christus. Maar, meer doet de Geest in 't hart van Gods volk. Hij geeft geen rust in

Inhoud

Meditatie: Pinksteren	1
Een stille revolutie in het gezin (2)	3
Aanbod van genade en '1953'(6)	4
Commentaar: Karl Barth en de gereformeerde theologie	6
In de sloppenwijken van Guayaquil	8
Boeknieuws	9
Kerknieuws	10
Berichten	12
Predikbeurten	12

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:
redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Administratie en betalingen van
abonnements, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.
Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

wat we door het geloof gezien hebben en bij de vruchten die we uit Christus gemaakt hebben. Hij verheerlijkt een Christus Die als een volkomen Zaligmaker alles heeft volbracht. Een Jezus Die leed en stierf op Golgotha, maar ook uit de dood is opgestaan. Die Gods recht heeft genoeg gedaan en Gods deugden opgeluisterd. En opdat voor zo'n Zaligmaker plaats in 't hart zal zijn, gaat Hij er Gods recht verheerlijken. O, alleen die Geest kan ons er voor inwinnen eigen leven te verliezen om het in Christus te winnen. Dan brengt Hij ons tot de volheid van Christus, tot Zijn zoen- en kruisverdienste, tot de fontein die geopend is tegen de zonde en tegen de onreinheid. Zo wordt men afgewassen, geheiligd en gerechtvaardigd in de Naam van de Heere Jezus en door de Geest van onze God. Op Jeruzalems Pinksterfeest is dit alles volkomen in vervulling gegaan. Toen is de Heilige Geest uitgestort op die wachtende, biddende en uitziende schare van omtrent 120 personen in de opperzaal in Jeruzalem. In gehoorzaamheid aan Jezus' opdracht om van Jeruzalem niet te scheiden, maar er de belofte van de Vader te verwachten, waren de discipelen in Jeruzalem gebleven. Daar zouden ze gedoopt worden met de Heilige Geest. Jezus had gezegd: "Maar gij zult ontvangen de kracht van de Heilige Geest, die over u komen zal; en gij zult mijn getuigen zijn, zo te Jeruzalem, als in geheel Judea en Samaria, en tot aan het uiterste der aarde". En welk een wondere verandering heeft de komst van de Heilige Geest bij de discipelen uitgewerkt. Alle vrees was van hen afgevallen en het volle licht was voor hen opgegaan. Nu geen gesloten deuren meer om de vreeze der Joden, nu geen dwaze vragen meer over het oprichten van een aards koninkrijk. Door de kracht van de Heilige Geest mochten ze met volle vrijmoedigheid getuigen van Jezus' geestelijk en hemels koninkrijk. 't Is toch de Heilige Geest Die doet verstaan wat verborgen was van voor de grondlegging der wereld. Die het Goddelijk heilsplan van de verzoening helder en duidelijk voor ons ontvouwt. Die ons doet zien hoe de zaligheid voor Gods Kerk eeuwig vast en verankerd ligt. Nee, dan geen

vrees meer, want hoe de satan ook woeden mag, Gods raad zal bestaan en Hij zal al Zijn welbehagen doen. Dit gaf de discipelen zo'n vrijmoedigheid. Gods werk gaat door. Noch vijandschap noch Farizeïstische vroomheid kan dat keren. Zie het maar in Jeruzalem waar er 3.000 gingen uitroepen: "Wat zullen wij doen, mannen broeders?" 't Is ook de Heilige Geest Die doet weten en kennen de dingen die ons van God geschonken zijn. Bij velen van Gods kinderen kan zoveel twijfel zijn. Ze worden zo her- en derwaarts geslingerd en kunnen de baren van de zee zo gelijk zijn. Maar als de Heilige Geest komt, dan is er geen twijfel meer. Die doet weten en kennen wat ons van God geschonken is. Die al de heilsweldaden verzegelt aan onze ziel. Die het waar, zo heerlijk waarmaakt wat God gedaan heeft. Die ons stap voor stap terugleidt en ons weleens inleidt in de diepte des rijkdoms en der kennis Gods. Die ons vanuit de tijd terugleidt in de eeuwigheid. Daar toch ligt de oorsprong van de zaligheid. In God, in de Drieënige Verbondsgod. O, dat wonder, die gedachten des vredes, dat vrijmachtig welbehagen. Dat eeuwige verbond waarin onze zaligheid voor eeuwig vast ligt. 't Is ook de Heilige Geest Die getuigenis geeft in ons hart dat we kinderen Gods zijn en ons erfdeel ons verklaart. Dan mag de schaamte der jonkheid vergeten zijn en de smaad van het weduwschap niet meer gedacht. Want Uw Maker is uw Man, HEERE der heirscharen is Zijn naam; en de Heilige Israëls is uw Verlosser; Hij zal de God van de ganse aardbodem genaamd worden (Jesaja 54:4-5). Dan zijn de stenen gans sierlijk gelegd en is men op saffieren gegrondvest, de glasvensters zijn kristallijnen gemaakt en de poorten van robijnstenen. Dan is 't waar geworden: Een nieuwe naam zal Ik hen geven, een naam welke niemand kent dan die hem ontvangt O, hier wordt de rust geschonken. Een Trooster Die bij ons blijft en ons toebereidt voor de eeuwige heerlijkheid. Dan is het Pinksteren voor de ziel. Lezer(es) onderzoek nu eens of 't ook voor u geldt: Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u.

Kloetinge,

ds. A.F. Honkoop.

Een stille revolutie in het gezin

(2)
*Emancipatie rukt op in reformato-
rische kring. Naar aanleiding van deze
kop in het RD schreven we twee
weken geleden iets over het ver-
schijnsel werkende moeders. We zien
om ons heen dat velen vanuit de
praktijk oplossingen zoeken en wei-
nig terugvallen op de Bijbel, op het
huwelijksformulier en op het doop-
formulier. Juist deze bronnen willen
we in dit tweede artikel aanboren. We
hebben, in een maatschappij waarin
het gezin zo onder druk staat, een
vaste koers nodig.*

Het deed weldadig aan dat in de RD-
serie ook moeders aan het woord
kwamen die verwezen naar Gods
Woord, naar hun ja-woord op de
huwelijksdag en hun ja-woord bij het
doopvont. Ik zou zeggen: laten deze
moeders zich niet schamen en niet
zwijgen. Gelukkig is er een groep die
bewust omgaat met het vraagstuk van
werkende moeders. Meehobbelen
met de trend van de tijd vraagt geen
beinning, tegen de stroom inroeien
wel.

Scheppingsorde

Dat Gods Woord voor ons bovenaan
moet staan, zal hopelijk buiten dis-
cussie staan. De Bijbel is duidelijk.
De vrouw is gegeven tot hulpe tegen-
over de man (Genesis 2:18). Dat is
een scheppingsorde. Als we aan deze
onderlinge verhouding gaan rommel-
en, gaan we dus in de scheppingsor-
de ingrijpen. Dat moet wel zeer ern-
stige gevolgen hebben.

Hoe deze scheppingsorde in de prak-
tijk van het oude Israël invulling
kreeg? Leerzaam is wat we lezen in
het boek *Hoe het oude Israël leefde*
van dr. R. de Vaux. Als het over het
gezag van de Bijbel gaat, staan de
opvattingen van deze roomse pater
mijlenver van ons af, maar met zijn
buitengewone kennis van het oude
Israël kunnen wij ons nut doen. Over
de vrouw schrijft dr. De Vaux dat zij
als vanzelfsprekend de huishoudelij-
ke werkzaamheden verrichtte. Zij
hoedde de kudden en bewerkte de
akker, zij bakte het brood en spon de
wol. Maar dit alles was niet vernede-

rend; het bezorgde haar zelfs een
zekere achtung. De plaats van de
moeder in het gezin is dus een voluit
bijbels gegeven. Daar behoeven we
ons niet voor te schamen.

Alleen bij wijze van uitzondering
kon de vrouw aan het openbare leven
deelnemen. De Vaux noemt dan na-
men die wij allen kennen: Debora,
Hulda, Esther, die een bijzondere
roeping van Godswege hadden. De
Vaux maakt verder duidelijk dat de
opvoeding van de kinderen in de eer-
ste levensjaren een taak was van de
moeder. Als de jongens ouder wer-
den, werden ze aan de zorgen van de
vader toebetrouwd. De vader had dan
ook als zeer belangrijke taak zijn
zoon te onderwijzen in de dienst des
Heeren.

Ja maar, zegt iemand, de tijd van het
oude Israël was zo anders! Wij vra-
gen: is Gods Woord dan niet gezag-
hebbend voor alle tijden en alle cul-
turen?

Kostwinner

Ook de verwijzing naar het huwe-
lijksformulier is zinvol. Dit docu-
ment, ontstaan in de bloeitijd van de
Reformatie, vinden we toch altublieft
niet ouderwets? Het formulier
spreekt over 'Gods bevel' dat de man
in het zweet zijns aanschijns brood
zal eten, zodat hij zijn huisgezin met
God en met ere zou onderhouden en
ook nog iets overhoudt voor de
armen. Dat de man kostwinner is in
het gezin, gaat dus niet terug op een
culturele ontwikkeling – zoals som-
migen willen doen geloven – maar op
Gods bevel (Genesis 3:19).

Als onze vaders in het huwelijksfor-
mulier de vrouw wijzen op haar taak
om op haar huishouding goede acht
te hebben, is dat niet maar een
gedachtespinsel uit het grijze verle-
den. Het is niet een (lastige) erfenis
van onze traditie, zoals soms wordt
voorgesteld, om vervolgens die tradi-
tie te ondergraven. Onze godvruchtig-
e vaders hebben in het huwelijks-
formulier de taak van de vrouw op
grond van Gods Woord beschreven.
Zo begint toch het stukje in het for-
mulier over de plichten van de
vrouw? Desgelijks zult gij, vrouw,

weten hoe gij u naar het Woord Gods
houden zult jegens uw man. Dus, de
vrouw als moeder in een gezin heb-
ben onze vaders afgeleid uit Gods
Woord!

Op uw huishouden goede acht geven.
Zouden zij daar echt mee bedoeld
hebben dat we drie ochtenden uit
werken gaan, oppas regelen of de
kinderen elders onderbrengen? Zou-
den zij in hun achterhoofd hebben
gehad dat man en vrouw sámen een
volledige werkweek hebben en de
invulling onderling uitmaken? Ja,
zegt iemand, maar we houden er wel
aan vast dat de man kostwinner is!
Dus u vindt het nog net acceptabel
als de man 51 procent werkt en de
vrouw 49%? Voelt u waar we eindig-
en als we gaan experimenteren met
nieuwbedachte verhoudingen? Laten
we toch niet op een glijbaan gaan zit-
ten, maar tevreden zijn met wat onze
vaders in het huwelijksformulier
hebben bedoeld op grond van Gods
Woord.

Opvoeding

Ook de verwijzing naar het doopfor-
mulier heeft ons veel te zeggen.
Opnieuw worden we herinnerd aan
onze eed voor Gods aangezicht! De
derde doopvraag is zo duidelijk:
ouders nemen voor hun rekening dat
ze hun kinderen zullen onderwijzen
in de leer naar Gods Woord. Ze dra-
gen allereerst zelf die verantwoorde-
lijkheid. Dat de school een verleng-
stuk is van het gezin, is vanuit het
formulier te onderbouwen. Onze va-
deren spreken over het 'doen onder-
wijzen'. Maar zouden ze bij het
opstellen van het formulier echt
gedacht hebben aan een crèche of een
buurvrouw om onze kinderen, ook
als ze heel jong zijn, op te voeden in
de leer naar Gods Woord? De opvoe-
ding mag je niet afschuiven op een
ander, zei een moeder in de RD-serie.
Zo is het.

Ook hier zitten we o zo snel op een
glijbaan. Eerst brengen we ons kind
één ochtend naar oma, dan twee och-
tenden naar een buurvrouw-van-de-
kerk, dan een keer voor een dag naar
een niet christelijke buurvrouw – ze
bidden daar wel niet voor het eten,
maar het is maar voor één keer –, dan
een halve week naar een reformato-
rische crèche, dan – we zijn verhuisd
en ze hebben hier geen refo-crèche –
naar een meer evangelische of zelfs
niet-christelijke vorm van kinderop-
vang. Als we de principiële grens van

het uitbesteden van de opvoeding hebben genomen, liggen alle volgende stappen voor de hand. Dat leert de praktijk...

Weekenddiensten

Op enkele praktische zaken wil ik nog kort ingaan. Door de grote tekorten aan personeel in de zorg zien we nogal eens dat moeders in de avonduren of tijdens de weekwisseling gaan werken in een ziekenhuis of verzorgingstehuis. Het voordeel is dat vader thuis is voor het gezin. Dat is te waarderen! Toch wil ik enkele andere aspecten noemen. Bevorderen zulke constructies de rust in het gezin in onze gejaagde tijd? Is het te verantwoord als we er bewust voor kiezen om weekenddiensten te draaien, waardoor we regelmatig de kerkdienst, een instelling Gods, mislopen? Dat bij een baan in de zorg ook werken op zondag hoort, is buiten discussie. Maar het is iets anders om er voor te *kieszen* om juist op zondag te werken. Een ander punt: zou het echt zo bevorderlijk voor het huwelijk zijn als moeder met grote regelmaat 's nachts van huis is? We geven het maar mee ter overweging.

Gezinsvorming

Zijdelings kwam in de RD-serie ook de gezinsvorming aan de orde. Dit onderwerp vraagt een uitvoeriger én tere behandeling. We kunnen nu niet meer dan enkele zaken noemen, omdat er toch ergens een verband is tussen werkende moeders en gezinsvorming. Laten we beginnen én blijven bij het uitgangspunt van Gods Woord: mijn tijden zijn in Uw hand. Dat geldt voor het levenseinde, voor de levensloop en ook voor het levensbegin. Het huwelijksformulier spreekt over de kinderen die het 'U belijft te geven'. Daarin ligt Gods vrijmacht. Vele vragen rond kinderloosheid kunnen opkomen. Veel leed wordt in stilte geleden. Laten we dat niet vergeten.

Nu gaat het om de vraag: staan we direct na het huwelijk open voor de kinderzegen? Of laten we ons meeslepen met eis van de bank om vijf jaar samen te werken voor de hypotheek? Het moet toch buiten discussie zijn dat zo'n toezegging aan een bank *lijnrecht* indruist tegen Gods Woord, tegen Gods vrijmacht in het schenken van kinderen?

Nog één opmerking. Met respect denk ik nog altijd terug aan dat meis-

je dat na haar trouwen niet hele dagen wilde blijven werken, omdat er zoveel eenzame mensen in haar gemeente woonden. Uit de RD-serie bleek dat het vrijwilligerswerk onder druk staat als moeders voor een betaalde baan kiezen. Hoeveel ouden binnen de kerkelijke gemeenten zijn eenzaam? Dat is triest. Vinden we dat erg? Dan zijn we ook bereid om keuzes te maken zoals dat meisje dat ik noemde, dan moet het ons geen moeite kosten een dag betaald werk af te stoten en die dag vrijwilligerswerk te doen. Maar waarom wordt het toch steeds moeilijker om in de kerkelijke gemeente vrijwilligers voor iets te vinden? Zitten we toch aan het geld vast?

Vaders

In het RD-onderzoek klonk ook verschillende malen het geluid dat we niet alleen naar de moeders moeten kijken, maar ook naar de vaders. Dat is terecht. Als het God belieft kinderen te geven, dan krijgt een *echtpaar* de kinderzegen en zijn vader en moeder beiden verantwoordelijk voor de opvoeding van het kind.

Hoe staat het hiermee met de mannen? We gaan toch hopelijk niet zo op in onze carrière dat we het gezin maar aan onze vrouw overlaten? Hoeveel vaders zijn al uit de gezinnen gezogen? De moeders volgen? En als we weten dat er in onze tijd zo laag wordt neergezien op de taak van de vrouw in het gezin, dan geven we onze vrouw toch wel eens een compliment voor haar werk in huis?

Een 15-jarige jongen zei in het RD: je hebt in de kerk ja gezegd op het trouwformulier, waarin staat dat je elkaar zult helpen. Dus, vond hij, hebben vaders ook een belangrijke taak in de opvoeding van de kinderen. Hij verbond er direct een praktische consequentie aan: een vader mag maximaal drie avonden per

week weg zijn. Ik zou zeggen: goed zo, laten onze jongeren maar proberen op grond van de Bijbel standpunten in te nemen. Als dat nog moet gebeuren terwijl we midden in de hectiek van het dagelijks leven zijn beland, dan zijn we rijkelijk laat.

Hoeksteen

Wat moeten we tenslotte leren van de serie in het RD? Dat de emancipatiegeest onder ons veld wint, kan niemand ontkennen. Helaas laten we ons, meer dan we misschien denken, beïnvloeden door de wereld die om God noch gebod geeft. Waar dit proces op uitloopt? In elk geval niet op een leven in tere afhankelijkheid van de Heere.

Laten we één zaak nooit vergeten. God heeft gewild dat de mensheid zich zou ontwikkelen in *gezinsverband*, dat kinderen binnen het gezin worden opgevoed. Dat heeft de Heere in Zijn *Goddelijke wijsheid* bepaald. Juist daarom richt de duivel zoveel pijlen op het gezin, op deze hoeksteen van de samenleving. Luther zei al dat het laatste bastion dat de antichristelijke machten zullen proberen te ondermijnen het gezin is.

Hebben wij een schild in deze strijd, gebruiken wij biddend het zwaard van Gods Woord? Of missen we inderdaad de kracht om ons te verzetten tegen de geest der eeuw, zoals een krantenlezer reageerde op het RD-onderzoek? Is de innerlijke uitholling van de reformatische gezindte al zo ver gekomen? Dan moeten we ons des te meer haasten om terug te gaan naar Gods Woord! Daar gaat het om. En om onze kinderen. Het gaat er niet om over iemands geweten te oordelen, maar om het te vormen. Vanuit de enige bron die zeker is: Gods Woord dat stand houdt tot in eeuwigheid.

Klaaswaal,

ds. G. J. van Aalst.

Het aanbod van genade en '1953'

(6)

Het is duidelijk, dat Rouwendal in zijn studie 'Het aanbod van genade' gepoogd heeft om aan het theologisch denken van dr. Steenblok recht te doen. Hij heeft daarbij ook willen aantonen dat bepaalde verwijten uit

het verleden ongegrond waren. Hij is daarin naar onze mening goed geslaagd. Vooral de door hem gegeven beschrijving van zijn theologisch denken en de schets van de ontwikkeling daarvan zijn zeer verhelderend. Bovendien heeft Rouwendal zorg

gedragen voor een nieuwe, zorgvuldige omschrijving van de begrippen die in de discussie die mede tot '1953' hebben geleid, omdat ze zo vaak op een verwarrende wijze werden gebruikt.

Francesco Turretini over roeping en verkiezing

Rouwendal sluit zijn boek af met een kleine systematische studie over de vraag of het spreken over het aanbieden van de genade aanvaardbaar is. Daarmede hangen vragen samen rondom de wil van God en de menselijke verantwoordelijkheid. Hij gaat bij zijn onderzoek allereerst na hoe deze vragen in de klassieke gereformeerde traditie zijn beantwoord. En vervolgens gaat hij na of binnen de samenhang van deze gereformeerde theologie gesproken kan worden van een 'aanbod' van genade'.

De gereformeerde traditie komt bij Rouwendal uitvoerig aan het woord bij monde van de Geneefse hoogleraar Turretini (1623-1687). Hij blijkt zeer evenwichtig om te gaan met de vragen die samenhangen met roeping en verkiezing (blz. 152-157). Het is duidelijk dat Turretini, die ook bij Steenblok op waardering kon rekenen, zich beweegt in de geest van de Dordtse Leerregels. De predikanten moeten zich in hun prediking houden aan de bedoeling van God, zowel in het bevelen als in het beloven. Omdat zij niet weten wie er verkoren zijn, moeten zij allen aanspreken. Zij mogen ongetwijfeld verlangen naar de behoudenis van alle hoorders. Ze behoeven aan de zaligheid van niemand te wanhopen. In de kerk moet niet van oorzaak naar gevolg geredeneerd worden, maar van gevolg naar oorzaak. Wie in zichzelf geloof en bekering waarneemt, mag die als vrucht van zijn verkiezing beschouwen (blz. 152-153).

Welke grond heeft degene die tot Christus de toevlucht neemt om te geloven, dat Hij hem zalig zal maken? Daarop antwoordt Turretini met de aanbidding van Christus. Als God genade aanbiedt, houdt dat dan in dat hij de bedoeling heeft om het aangeboden aan alle hoorders te schenken? Dat wordt door Turretini ontkend. Het brengt Rouwendal ondermeer tot een verdere doordenking van de vraag of het woord aanbidding, zoals dat in het dagelijks taalgebruik voorkomt, wel gebruikt kan worden om de uitwendige roeping te beschrijven.

De terminologie: aanbieden en voorstellen

Deze vraag wordt door hem positief beantwoord. De argumenten die hij gebruikt om de uitdrukking 'aanbod van genade' zelf te handhaven als aanduiding van een deel van de prediking, zijn sterk. De vele misverstanden wegen niet op tegen het algemene gebruik. Het wordt gehanteerd door vele oude theologen en is door de plaats in de Dordtse Leerregels verankerd in de belijdenis (blz. 162). Hieraan zou het gebruik door de kanttekenaren nog kunnen worden toegevoegd (vgl. de kanttkening bij Lukas 19:44). Het gaat erom de bezwaren tegen de uitdrukking 'aanbod' weg te nemen, zodat het begrip goed kan functioneren binnen de samenhang van een zuivere gereformeerde theologie. Bij de omschrijving van de begrippen gaat hij heel uitvoerig in op de vraag of 'aanbieden' (offerre) in de Latijnse tekst van de Dordtse Leerregels met 'voorstellen' moet worden weergegeven. Zijn uitstekende bespreking kan als een afsluiting worden beschouwd van de discussie die in de jaren rond '1953' niet werd afgerond. De conclusie is dat 'voorstellen' en 'aanbieden' elkaar in betekenis overlappen (blz. 184).

Voorstellen: een relatie tussen Christus en de zondaar

Ten aanzien van het aanbieden van Christus in het Evangelie acht de schrijver de betekenis 'ter beschikking stellen als gids' minder juist, omdat daarmede de indruk zou worden gewekt dat God zegt dat de mens over Christus mag beschikken. De betekenis van het 'aanbieden' van personen geeft hij weer met het leiden van Christus naar de zondaar, zodat zij kennis kunnen maken. Mede daarop gronden Steenblok en Hoeksema hun uitleg van 'voorstellen', een woord dat echter niet afstandelijk kan worden gebruikt. Terecht vraagt Rouwendal zich af of men bij het spreken over 'voorstellen' wel voldoende recht heeft gedaan aan de relatie die zo ontstaat tussen Christus en de zondaar (blz. 189).

Laten we over overigens over woorden niet twisten. Een goed gebruik van aanbieden in de zin van voorstellen is mogelijk. Willem Teellinck, die ten tijde van de opstelling van de Dordtse Leerregels leefde, vertolkt in zijn werken het voorstellen dikwijls met 'een houwelicke presentatie'

(Matth. 9:15; 22,2). Christus wordt immers, zo zegt hij, op voorwaarde van ware bekering door God aan allen ten huwelijk aangeboden, die het Evangelie horen (Jes. 59:20). Van vrijblijvendheid kan geen sprake zijn.

De bijbelse fundering

Rouwendal is terecht van mening dat het aanbod van genade in het evangelie zakelijk in de Schrift is terug te vinden en wel in 2 Kronieken 30:6-11, Jesaja 55:1-9 en Johannes 3:14-16. Hij omschrijft op grond daarvan de inhoud van het aanbod van genade in drie kernnoties: God laat in de prediking bekend maken dat er vergeving is; die vergeving is te verkrijgen door het geloof; de Heere tracht de mensen door de prediking tot geloof te bewegen... de Heere probeert de mensen door de prediking tot geloof te bewegen (blz. 192,193). Het woord 'probeert' of 'tracht', dat de schrijver tweemaal gebruikt, moet wel op een vergissing berusten. De Heere roept de mensen ernstig tot bekering en geloof. Hier past het woord 'proberen' niet. Dat zou bovendien betekenen dat een verloren zondaar Gods genade zou kunnen weerstaan! De spanning tussen de aanbidding van Christus door het evangelie aan alle hoorders én het zich bekeren en geloven van Gods uitverkorenen kan alleen maar verwoord worden op de manier zoals dat in de Dordtse Leerregels (Hfst. III en IV, art. 9 en 10) wordt gedaan.

Rouwendal acht de term 'algemeen aanbod van genade' onhoudbaar als men daarmede zou bedoelen dat dit aanbod komt tot alle mensen. Er zijn de gehele wereldgeschiedenis door volken geweest aan wie het evangelie niet werd verkondigd. Wie over een algemeen aanbod van genade spreekt, kan daarmee alléén bedoelen dat het evangelie komt tot alle hoorders van het Woord. De algenoegzaamheid van de dood van Christus mag immers niet verward worden met de algemene verzoening. Genade wordt niet aangeboden in de zin dat iedere hoorder beschikking over de genade ontvangt, maar 'in die zin dat zij als verkrijgbaar wordt voorgesteld' (blz. 191). Aan het algemene aanbod is een 'preaannemingsvoorwaarde' verbonden. De inhoud van het aanbod is immers dat God de zaligheid geeft aan iedereen die gelooft, waarbij in het algemeen tot geloof wordt opgeroepen (blz. 179).

De functionering in de prediking

Rouwendal sluit zijn onderzoek, waarvan hij het betrekkelijke karakter onderkent, af met een treffende opmerking. De beschrijvingen van de aanbidding van Christus bij ds. A. Vergunst en dr. C. Steenblok komen zijns inziens verregaand met elkaar overeen, zij het dat de eerste het geheel benoemt als 'aanbod van genade' en de tweede dat niet doet. Beider visies stemmen in hoge mate overeen met de omschrijving die Rouwendal zelf op grond van zijn onderzoek heeft gegeven.

Het gaat echter niet alleen om een dogmatische omschrijving van het aanbod van genade, maar ook om de functionering daarvan in de prediking. Die functionering nam bij dr. Steenblok helaas geleidelijk af. Het door Rouwendal getekende verschil tussen de theoretische benadering daarvan in zijn artikelen en de uitwerking in de prediking is opvallend groot (blz. 94,99,117). Daarom was, naar het mij voorkomt, het verschil in hantering van het aanbod van genade tussen hem en de bekende oude schrijvers een zaak die de aandacht moest trekken van velen en die helaas tot een kerkscheurende factor werd..

Aanzetten voor een gesprek

Het wil mij voorkomen dat Rouwendals gedegen onderzoek van de bronnen en zijn zorgvuldige conclusievorming niet alleen wetenschappelijke betekenis heeft. Hier worden ook verhelderingen geboden, die zouden kunnen bijdragen aan een echt gesprek tussen de twee kerkverbanden, die door '1953' elk hun eigen weg zijn gegaan. Zo zou ik willen wijzen op de mogelijkheid om elkaar te vinden in de visie op roeping en verkiezing, zoals die in de klassieke gereformeer-

de theologie is verwoord door Turretini. Deze Geneefse hoogleraar heeft grote invloed uitgeoefend op Nederlandse dogmatici als Johannes à Marck (1656-1713), Bernardinus de Moor (1710-1780, alsmede op meer indirecte wijze op de Schot Thomas Boston (1676-1732). Een tweede aanknopingspunt biedt de erkenning van dr. Steenblok dat de oudvaders op een geoorloofde wijze spreken over het aanbod van genade in de prediking, omdat zij dat doen in de context van een zuiver gereformeerde theologie, die een remonstrants gekleurde opvatting van 'het aanbod' uitsluit. Een derde aanknopingspunt biedt het toch wel zeer verrassende gegeven dat de door Steenblok en Vergunst gegeven omschrijvingen van het aanbod van genade volgens Rouwendal een grote mate van overeenstemming vertonen. Uiteraard moet daarbij dan ook het kernpunt van het functioneren van het aanbod van genade in de prediking worden betrokken.

Bij een nadere bezinning op deze zaken gaat het niet alleen om leerstellige overeenstemming, maar ten diepste ook om geestelijke herkenning van elkaar vanuit het beleven van het heimwee naar herstel van Sion, eenmaal door ds. L.G.C. Ledeboer verwoord:

*Och, mocht ons Sions staat benauwen,
En wij in ijver niet verflauwen,
Versterken wat nog sterven zou.
Maar dit is 't werk van U, o Heere!
Och, mocht Gij tot ons wederkeren,
Met zomerwarmte in onze kou.*

(Verzamelde Geschriften II, 1977, blz. 170).

Boskoop

ds. M. Golverdingen

het algemeen en ongetwijfeld christelijk geloof? Zijn islamieten en christenen op reis naar een gezamenlijk doel? Kun je de kerk en de moskee, op termijn wellicht, ineen schuiven? Sommigen denken dat dat kan. In de achttiende eeuw heeft Gotthold Efraïm Lessing (1729-1781) dat in zijn *Nathan der Weise* reeds betoogd. Allerlei (moderne) theologie, die de dialoog tussen de godsdiensten hoog in het vaandel heeft, wil ons dat vandaag de dag ook graag doen geloven. Maar zou dat nu werkelijk kunnen? Het antwoord is nogal eenvoudig. Het algemeen en ongetwijfeld Christelijk geloof verdraagt zich niet met de Islam. Het is hier leugen tegenover Waarheid; satan of Christus; duisternis of Licht. De enige plaats voor de Islam binnen de christelijke theologie is een radicale afwijzing. Elke andere positie doet tekort óf aan de wortels van het Christendom óf weet niet waar het ten diepste in de Islam (is: onderwerping!) om gaat. Het is hier van tweeën één. Tussen de Heere Jezus en Mohammed is geen middenweg. De tegenstelling tussen de Bijbel en de Koran is radicaal. Elke dialoog brengt ons geen stap dichterbij de waarheid. En elk toegeven in de dialoog is uiteindelijk een miskennis van de waarheid die in Christus is. 'Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem' (Joh. 3:36).

Karl Barth

Aan de tegenstelling tussen Christendom en Islam moest ik onlangs, vergelijkenderwijze, denken. In het *Nederlands Dagblad* van 6 mei 2003 schrijft prof dr. G.C. den Hertog over Karl Barth en de gereformeerde theologie. De hoogleraar is van oordeel dat het tijd wordt om Barth 'zijn plek te geven in de gereformeerde theologiegeschiedenis van de twintigste eeuw'. Den Hertog ziet in Barth iemand die deel uitmaakt van 'de wolk der getuigen' die de Heere aan Zijn kerk geeft om de kerk op het rechte pad van de bijbelse waarheid te houden. Voorwaar een opmerkelijke opvatting vanuit 'Apeldoorn': Barth als onderdeel van de gereformeerde theologie! Dat is sinds 'Velema en Van Genderen' (*Beknopte Gereformeerde Dogma-*

Karl Barth en de gereformeerde theologie

Tegenstelling

De Islam is een bekende wereldreligie, met ongeveer 1,2 miljard aanhangers. Het is ook een religie waarvan het aantal aanhangers snel toe-

neemt. Onlangs las ik ergens dat Duitsland wellicht over een tiental jaren een islamitisch land is. Wat denkt u: zouden we voor de Islam een plaatsje kunnen inruimen *binnen*

tiel, 1992) een duidelijk ander geluid. Is het ook een goed geluid? Nu heb ik altijd begrepen dat Karl Barth bepaald niet gecharmeerd was van de gereformeerde theologie. Van het eeuwige besluit van verkiezing en verwerping moest Barth niets hebben. In de Godsleer, de Schriftleer, de Christologie en de Pneumatologie, om maar wat terreinen van de geloofsleer te noemen, gaat Barth heel andere wegen. Over de betekenis van de Bijbel bijvoorbeeld. Als we op dat punt de Dogmatiek van Barth opslaan, dan komen we vele verwarrende en innerlijk tegenstrijdige gedachten tegen. Een van zijn leerlingen (Helmuth Gollwitzer) vat Barths opvatting over de Bijbel als volgt samen: 'De Bijbel is een menselijk getuigenis met alle historische beperkingen van dien. Tegelijk echter is de Bijbel (...) een maatstaf (kanon) voor alle andere getuigenissen. Het historisch-kritisch onderzoek van de Bijbel (de Schriftkritiek!) is legitiem en niet in strijd met de gedachte van de Bijbel als kanon'. Ds. Van der Haar vat in een studie de opvatting van Barth over de Bijbel als volgt samen: 'Voor Barth is de Bijbel een ménselijk boek, (...) een boek waarin behalve ware historie ook sagen en legenden te vinden zijn; een boek, waarin mensen, beperkte, zondige mensen schrijven, met als gevolg, dat ze fouten maken, niet alleen in historisch opzicht, of op het gebied van de wereldbeschouwing, maar ook in zedelijk opzicht, en zelfs naar de godsdienstige en religieuze inhoud. Bijbelkritiek is dan ook geoorloofd zo goed als bij andere geschriften. Men mag niet alleen, maar men moet zich aan de Bijbel ergeren' (ds. J. van der Haar, *Enkele hoofdpunten uit de leer van Karl Barth*, pag. 29). Voorwaar een opmerkelijke visie op de Bijbel! Wat men er ook van zeggen mag: gereformeerd is het niet. De theologie van Barth is daarom geen gereformeerde theologie, maar dialectische theologie. Het gaat te ver om de dialectische theologie, die denkt in tegenstellingen (zoals: de Bijbel is het Woord van God, maar óók beperkt, gebrekkig, feilbaar en menselijk) in dit artikel uit te leggen. Gereformeerd is de dialectische theologie echter in geen enkel opzicht. Als we de opvatting van Barth leggen naast de Nederlandse Geloofsbelijdenis, dan zijn de ver-

schillen fundamenteel en onoverbrugbaar. Dat kan een kind bevestigen. Ds. G.H. Kersten schrijft daarom in zijn *Gereformeerde Dogmatiek* dat de Barthiaanse theologie lijnrecht staat tegenover de schriftuurlijke leer van Calvijn en van de NGB.

Voorbeelden

Onwillekeurig vraag je je natuurlijk af waarom iemand zo onder de indruk is van de dialectische theologie van Karl Barth. Waarom wil Den Hertog een plaats inruimen voor Barth binnen de gereformeerde theologie? Wellicht imponeert de enorme omvang (12 banden) van de Dogmatiek van Barth. Misschien vindt men het ook niet zo leuk om door de officiële theologische elite een achterhoedetheoloog genoemd te worden. Het blijft echter een raadsel waarom mensen die willen staan op de bodem van de Schrift en de belijdenis toch zoveel zien in gedachten van Barth, die allerminst schriftuurlijk en gereformeerd zijn. Hoe dit echter ook zij, het is wel heel gevaarlijk om zo mee te gaan met de ideeën van Barth. De voorbeelden zijn daarvoor te duidelijk en te ernstig. Laat ik wat sprekende voorbeelden noemen.

a. *Prof. dr. H. Berkhof* (1914-1995) ontwikkelde zich, aldus zijn biograaf, dr. E.P. Meijering, 'van een uitgesproken calvinistisch tot een oecumenisch theoloog'. Berkhof is in de loop van zijn leven, aldus Meijering, opgeschoven. De verschuiving van Berkhof wordt pijnlijk zichtbaar in zijn handboek over het Christelijk geloof. Daarin is volop ruimte voor schriftkritiek, geen plaats voor een schepping in zes dagen, geen plaats voor de Hemelvaart van Christus, geen plaats voor de onbevleete ontvangenis van Christus, geen plaats voor eeuwig wee, etc. etc. Kortom, alles staat bij Berkhof, vanuit het gereformeerd belijden gezien, op losse schroeven. Een heel verdrietige en ingrijpende ontwikkeling. Een ontwikkeling waarin de theologie van Karl Barth een centrale rol heeft gespeeld. 'Ook Berkhof had er in zijn publicaties al blijk van gegeven een grote ontvankelijkheid voor de gedachten van Barth te hebben', aldus dr. E. P. Meijering.

b. *Prof. dr. G.C. Berkouwer* (1903-2002) heeft er, aldus zijn biograaf

dr. H. Berkhof, 'in hoge mate toe bijgedragen dat het orthodoxe protestantisme (...) van de afgrond van het scholastieke denken (de gereformeerde theologie van de 17^e en 18^e eeuw, W.V.) is weggetrokken'. Ook Berkouwer heeft dus een ontwikkeling meegemaakt. Een ontwikkeling waarbij er ruimte kwam voor schriftkritiek, het rapport over het Schriftgezag *God met ons*, veranderende ethische opvattingen, het ter discussie stellen van de verwerping, het ontkennen van de eeuwige rampzaligheid, etc. etc. Kortom, ook bij Berkouwer een opmerkelijke verschuiving in niet gereformeerde zin. Deze verschuiving is mede onder invloed van Karl Barth tot stand gekomen. 'En voor het eerst gaf Berkouwer ook uitdrukking aan gevoelens van echte verwantschap met Barth ...' (dr. H. Berkhof).

c. *Dr. J.G. Woelderink* (1886-1956) is 'met de door hem aangehangen verbondsbeschouwing gekomen tot afwijzing van de klassieke gereformeerde verkiezingsleer'. Woelderink is zijn loopbaan begonnen binnen de hervormd-gereformeerde stroming, maar tegen het einde van zijn leven neemt hij duidelijk afstand van de Dordtse Leerregels, leert hij de afval van gelovigen, heeft hij forse kritiek op de Zondagen 5 en 6 van de Heidelbergse Catechismus, is hij een warm voorstander van de vernieuwing binnen de Hervormde kerk, ontwikkelt hij krachtige kritiek op Calvijn, heeft geen bezwaar tegen de vrouw in het ambt, etc. etc. Kortom, ook bij deze theoloog zien we in de loop der tijd, aldus zijn biograaf dr. H.J.C.C.J. Wilschut, een duidelijk afwijken van de gereformeerde belijdenis. Wilschut maakt daarbij duidelijk dat dit niet los gezien kan worden van de kennismaking en deels aanvaarding door Woelderink van de theologie van Karl Barth. 'Het is met name de invloed van Karl Barth en de dialectische theologie, die Woelderink gebracht heeft tot zijn afwijzing van de gereformeerde verkiezingsleer...'

Waarschuwing

De invloed van Karl Barth is enorm geweest. Vooral in de grote kerken van ons land heeft zijn theologie een verwoestend spoor getrokken. Vele namen en waarschuwendes voorbeelden zouden hier genoemd kunnen

worden. In het spoor van Barth is een ontzaglijke verschuiving opgetreden met grote gevolgen voor de prediking, de ethiek en de geloofsleer. Het is o.a. dr. W. Aalders geweest, die op het verwoestende effect van de theologie van Karl Barth nadrukkelijk en voortdurend heeft gewezen. Eén van de boeken van dr. Aalders over Barth heeft als sprekende titel: *De grote ontsporing*. In het voetspoor van Barth is een groot deel van de Nederlandse kerk totaal ontspoord. Het is eigenlijk verdrietig als een christelijk gereformeerd hoogleraar waarderende woorden voor Barth begint te spreken. Overigens wil deze waarschuwing niet zeggen dat we ons in de theologie van Barth niet zouden moeten verdiepen. Het is mij altijd opgevallen dat ds. G.H. Kersten in zijn Dogmatiek de Godsleer van Barth duidelijk weerlegt (deel I, pag. 74). De Dogmatiek van Kersten is in 1947 verschenen. Het (Duitstalige) boek van Barth waar ds. Kersten naar verwijst, is van 1940. Dus ook ds. Kersten heeft zich vrij snel en diepgaand met de Dogmatiek van Barth bezig gehouden. Maar dan wel in afwijzende en kritische zin. Trouwens, in heel zijn Dogmatiek geeft ds. Kersten er blijk van goed op de hoogte te zijn met theologische ontwikkelingen in zijn tijd en in zijn dagen. Wat dat betreft was ds. Kersten bepaald niet terughoudend. Hij wenste wel degelijk voluit op de hoogte te zijn en te blijven van de theologie van zijn dagen. 'Barth spreekt in zijn dogmatiek van de eigenschappen der Liefde Gods... en van Zijn Vrijheid... Gelijk in geheel zijn theologie is zelfs in God alles "bewogenheid". Welk een Godsídee' (ds G. H. Kersten, *Gereformeerde Dogmatiek*, deel 1, pag. 74).

Zorg

Waarom deze dingen in herinnering gebracht? Echt niet uit lust om te polariseren. Ook niet om te laten zien hoe rechtzinnig en hoe gereformeerd wij wel zijn. Dat niet. Ook niet om te stellen dat er bij ons geen zorgen en problemen zijn. De lezer van *De Saambinder* weet wel beter. Er is ook onder ons veel verval, verwarring en zorg. Toch zijn er in het geheel van de gereformeerde gezindte heel ernstige ontwikkelingen gaande. Ook binnen de gereformeer-

de gezindte in engere zin. In het *Nederlands Dagblad* van 22 maart 2001 zegt prof. dr. Maris dat hij niet onder 'het juk van Assen' wil komen. Een goed verstaander begrijpt dat hier de gereformeerde visie op de Heilige Schrift in het geding is. In het *Nederlands Dagblad* van 6 mei 2003 houdt prof. dr. Den Hertog een pleidooi voor de theologie van Karl Barth en behoort Barth, die tot het einde van zijn leven in overspel leefde met zijn secretaresse, tot 'de wolk der getuigen'. De geluiden van Maris en Den Hertog zijn signalen die tot nadenken stemmen. Waarom gaan deze mannen toch zulke gevaarlijke dingen zeggen? De voorbeelden waar het op uit kan lopen, liggen voor het oprapen. Berkhof, Berkouwer, Woelderink, etc. etc. Laten we toch blijven bij het vaste fundament van

de gereformeerde leer. En daarbinnen is geen positieve plaats voor de ketterijen van Barth. Laten we ons er ook voor hoeden om mee te gaan met allerlei modieuze theologie. Het gaat vaak van kwaad tot erger. De ervaring leert dat....

Ook merk je dat de verschillen binnen de gereformeerde gezindte meer en meer openbaar komen. De Schriftleer, de Godsleer, de Christologie, etc. zijn geen kleine zaken. Het gaat om de kern van de zaak. Het gaat om de zaak waarvoor wij staan. Door de 'aangepaste theologie' worden er scherpe breuklijnen binnen de gereformeerde gezindte zichtbaar. Deze breuklijnen stemmen niet tot blijdschap. Integendeel. Er is meer aan de hand dan de vraag of er twee of drie verbonden zijn!

Amersfoort,

ds. W. Visscher.

In de sloppenwijken van Guayaquil

Het was die zaterdag 3 mei 2003 warm op Isla Trinitaria, een gedeelte van de sloppenwijken van Guayaquil, de grootste stad van Ecuador. Een stad van meer dan twee miljoen inwoners. De zon brandde op de stoffige straatjes. In de armoedige onderkomens van de mensen kon men nog wat schaduw vinden. Armoedige onderkomens, vaak bestaande uit wat rietmatten, wat planken en zinkplaten. Samen met ds. J. Driessen, drs. G. Nieuwenhuis en evangelist Paans zat ik in één van die eenvoudige hutten. We waren op bezoek bij Angela. Toen de gemeente van El Amparo die woensdagavond daarvoor samenkwam voor de wekelijkse gebedssamenkomst, was zij ons al opgevallen. Wat was er bij haar een grote betrokkenheid toen evangelist Paans tijdens die bijeenkomst Daniël 8 behandelde. Een betrokkenheid, die bleek uit de vragen die zij stelde.

Die zaterdag zaten we bij haar in haar woning, dicht bij de kerk en midden in de sloppenwijk. Zij vertelde. Wij luisterden, terwijl evangelist Paans haar vertaalde. Een zondig leven lag achter haar. Als prostituee had zij in het verleden haar kost ver-

diend. Zij heeft drie kinderen van drie verschillende mannen. Dat tekent haar verleden. Maar het werd haar tot zonde. Het Woord des Heeren deed kracht in haar leven. Het kwam tot een breuk met haar oude leven. Vrijwel vanaf het begin behoorde zij bij de trouwe kerkgangers in ons kerkje in de sloppenwijk. Zij vertelde ons uit haar leven. We hebben stil zitten luisteren. Het viel ons op, hoe zij nu leeft uit Gods hand. Haar leven is een afhankelijk leven geworden, een verborgen leven met God. Als bewoonster van de sloppenwijk is zij straatarm. Door een wonder heeft zij de geldmiddelen gekregen om een opleiding tot onderwijzeres te gaan volgen. Zij is er bijna mee klaar. Inmiddels geeft zij les op een school, waar ze probeert de kinderen iets mee te geven uit Gods Woord. Zij krijgt er vijftig dollar in de maand voor. Daar moet zij van leven. We hoorden uit haar mond hoe de Heere haar wonderlijk bijstaat in de dingen van het dagelijks leven. Zij vertelde ons ook hoe zij grote zorgen had over haar zoon, die nu in het Ecuadoriaanse leger dient. Hij wilde met de kerk breken. Maar een biddende moeder liet hem niet

los. En de Heere gaf een wending. Hij hoorde haar gebeden. Haar afgedwaalde zoon kwam terug en weet zich nu veel meer dan ooit tevoren betrokken op de dingen des Heeren. Angela voelt zich nauw betrokken bij het werk in de jonge zendingsgemeente. Geen samenkomst van de gemeente slaat zij over. Daarbij is zij ook leidster van de zondagsschool, waar zij de kinderen de boodschap mag brengen uit het Woord. Verder is zij secretaresse van het bestuur van de stichting Esteban, een stichting die bezig is met het diaconale werk in de sloppenwijken. Het was goed die zaterdag in dat eenvoudige hutje in de sloppenwijken van Guayaquil.

De volgende dag, op zondagmorgen, zaten we in het kerkje. Er waren ruim honderd mensen aanwezig. Zij luisterden naar evangelist Paans, die sprak over de drievoudige vraag van Jezus naar Petrus' liefde (Joh.21:15-17). We hoorden dezelfde klanken, die we in Nederland ook gehoord zouden hebben, als er over dit Schriftgedeelte gesproken zou worden. Duizenden kilometers van huis en toch dezelfde boodschap! Het gaat allereerst om die boodschap, om het Woord, dat nooit ledig zal wederkeren. Het was ontroerend om te zien hoe de samengekomen gemeente luisterde. Het ware te wensen, dat er in al onze Nederlandse gemeenten zo geluisterd werd.

Die zondagavond zaten we opnieuw met ongeveer veertig mensen in het kleine kerkje. Een eenvoudige broeder voerde het woord. Hij is door de jonge zendingsgemeente gekozen tot ouderling en zal als de Heere het geeft, na een periode van verdere toerusting, te zijner tijd als ouderling bevestigd worden. Op eenvoudige wijze sprak hij die avond over hoofdstuk twee van de Westminster Confessie, waarin het gaat over de eigenschappen van God en de Drie-eenheid Gods. Gods heerlijke eigenschappen werden die avond behandeld in dat kleine kerkje in de sloppenwijk. Buiten hoorden wij lawaai. Het bleek dat verschillende bewoners buiten het kerkje in de buitenlucht naar het verslag van een voetbalwedstrijd zaten te luisteren. Het geschreeuw van buitenaf drong door in het kerkje. Maar binnen was er de rust en stilte van het luisteren naar

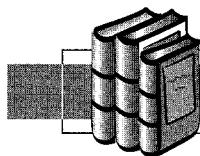
de boodschap Gods. Toen het ging over de Drie-eenheid, zei die broeder: één en één en één is één! Toen vanuit de aanwezigen gezegd werd, dat dit toch niet mogelijk is, antwoordde hij: de leer van de Drie-eenheid kun je nooit begrijpen, die moet je geloven. Hij maakte duidelijk, dat het geloof boven al ons begrijpen uitgaat. En ondertussen hoorden we van buitenaf nog steeds het lawaai van het radioverslag van die voetbalwedstrijd ... Wat een tegenstelling! Een zelfde tegenstelling als in Nederland. En dan zien wij aan wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan.

Het deed mij goed het zendingsveld in Ecuador na jaren weer eens te bezoeken. Ik heb mogen zien hoe het werk voortgaat. Hoe de opkomst in de zondagse samenkomsten toeneemt, vooral ook in de zondagavondssamenkomsten, die men in Ecuador nergens kent. In alle eenvoudigheid wordt het zaad van het Woord gestrooid in de sloppenwijken

van Guayaquil. Samen met het team, met de broeders Van Doleweerd, Warnaar en Paans, hebben we gesproken over de voortgang van het werk. Er zijn mogelijkheden om op andere plaatsen het Woord te brengen. Er zijn in Ecuador steden, waar niet of nauwelijks de boodschap van het Woord des Heeren klinkt. Steden vol zonden en vol mensen, die naar de eeuwigheid reizen. De teamleden gaan de komende maanden onderzoeken, op welke plaatsen onze zending zou kunnen gaan beginnen om ook daar de boodschap te brengen. We hopen, dat de Heere Zelf wegen mag openen. Ook in Ecuador gaat het werk door, moet het werk doorgaan. "Werp uw brood uit op het water, want gij zult het vinden na vele dagen." (Pred.11:1). Van harte mag ik u opwekken het zendingswerk in het algemeen, maar ook het werk in Ecuador, niet te vergeten in uw gebeden.

Zeist,

ds.J.J.van Eekveld.

Boekennieuws

Dr. Jakob van Bruggen, Het kompas van het christendom (Uitg. Kok, Kampen, 2002) 236 blz.; ISBN 90 435 0360 6; € 17,90.

Het kompas van het christendom van dr. J. van Bruggen is echt een boek dat mooi op tijd is verschenen. Er wordt de laatste zoveel geknaagd aan het gezag van de Bijbel dat een krachtig verweer welkom is. Laten we, ter waarschuwing, vast een citaat geven uit de laatste pennenvrucht van dr. Van Bruggen: 'Kritiek op Gods openbaring is zo oud als het paradijs, zij stamt uit de tijd van satans eerste aanval op Gods geschapen mensheid' (blz. 181).

Het kompas van het christendom is een samenvoeging van twee eerdere boeken die dr. Van Bruggen, emeritus hoogleraar Nieuwe Testament van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), schreef. Vergelijking met deze uitgaven uit 1981 en 1986 leert dat de auteur zijn standpunten van toen niet heeft afgezwakt, ondanks het feit dat hij als hoogleraar voortdurend kennismaakte met schriftkritische opvattingen. Blijkbaar is het niet nodig om je omver te laten praten door indrukwekkende argumenten van hooggeleerde heren. De kracht van Gods Woord wordt door mensenhanden niet verzwakt.

Maar waarom wordt er de laatste tijd *binnen* de gereformeerde gezindte toch zo geknaagd aan het gezag van Gods Woord? Waarom wordt er twijfel gezaaid of de muren van Jericho wel echt vielen en of Jona wel echt in de vis is geweest? Er is, schrijft dr. Van Bruggen, een *vertrouwenscrisis* gekomen (blz. 5). Dat is misschien wel het meest aangrijpende bij alle vragen die klinken. Guido de Brès schreef in artikel 5 van onze Geloofsbelijdenis over de Heilige Schrift: 'Wij geloven zonder enige twijfeling *al* wat daarin begrepen is.' Hoevelen in onze tijd zouden hier diep in hun hart moeite mee hebben?

Het kompas van het christendom kunnen we het best typeren als een boek met nogal uiteenlopende soorten bloemen. We vinden er vele gedachten in die zeer de moeite waard zijn, toegelicht met talloze verrassende voorbeelden. Anderzijds zullen de hoofdstukken 3 (Bijbel en vertaling), 4 (Bijbel en geschiedenis) en 6 (Lezen en belijden, leven, hopen) velen van onze lezers misschien wat boven de pet gaan. In dit laatste hoofdstuk wordt overigens duidelijk dat het boek uit gereformeerd vrijgemaakte hoek komt. Niet alleen door het gebruik van de Nieuwe Vertaling en door zinsneden die ons wat populair over kunnen komen, maar ook

door een zinsnede dat het lezen van de Bijbel 'ons opneemt in de gemeenschap der heiligen' (blz. 176). Daarvoor is meer nodig dan aandachtig lezen. Daarvoor is een Goddelijk wonder nodig, waardoor verduisterde ogen zaligmakend worden verlicht.

In het eerste hoofdstuk toont dr. Van Bruggen aan dat het gezag van de boeken van het Oude en het Nieuwe Testament al veel vroeger onomstotelijk vast stond dan velen willen doen geloven. Zo hebben we de erkenning van het Nieuwe Testament (de canonvorming) niet te danken aan tamelijk willekeurige besluiten van synodes in de Vroege Kerk. Integendeel, de Vroege Kerk heeft eenvoudig vastgesteld welke boeken van oude tijden af als Goddelijk werden erkend!

In het tweede hoofdstuk beschrijft dr. Van Bruggen de oorzaken waarom velen zich de vrijheid veroorloven de Bijbel verouderd te vinden. Leven we niet in een andere tijd? Is het wereldbeeld van de Bijbel niet achterhaald? De auteur vat veel vragen samen met een veelzeggend woord: leesblindheid. Omdat het menselijk hart moeite heeft met Paulus' uitspraken over de verhouding man en vrouw, omdat het menselijk verstand moeite heeft met de schepping in zes dagen, daarom zou de Bijbel tijdgebonden zijn! Bepaalt de *zondige mens* wat de *heilige God* in Zijn Woord mag zeggen?

Hoofdstuk 5 (profetie en vervulling) vraagt eigenlijk een bespreking op zichzelf. Een belangrijk hoofdstuk, zeker als dr. Van Bruggen gaat schrijven over de vervulling van de profetieën omtrent Israël. We kunnen niet meer dan een losse opmerking maken. Is het echt waar dat de profetie uit Jesaja 11:6, 'de luipaard zal bij de geitenbok nederliggen', nog vervuld moet worden? Volgens de kanttekeningen ziet deze belofte, en zoveel meer uit de profeten, op het werk Gods in 'boze, kwade, wilde, woeste mensen' door de prediking van Christus en Zijn dienaren en de innerlijke werking van de Heilige Geest. Jesaja 11:6 wordt vanaf de komst van Christus in het vlees dus voortdurend vervuld! Alle beloften zijn toch in Christus ja en amen (2 Kor 1:20)? Er zit nogal wat vast aan de wijze waarop we de profetenwoorden lezen.

Het zevende hoofdstuk (Aangevochten lectuur) is een waardige afsluiting van de bundel. Op aangrijpende wijze tekent prof. Van Bruggen de oorsprong en ontwikkeling van de kritiek op de Bijbel. Begonnen in het paradijs loopt er een huiveringwekkende lijn via onder meer Jojakim die de rol in het vuur wierp, de wetgeleerden die Christus' werk voor duivelswerk uitmaakten, de heidense en zeer vijandige filosoof Celsus, de Manicheeën in de dagen van Augustinus, naar de God-loze Verlichting uit de achttiende eeuw. Als we deze lijn ontdekken, zullen we niet zo snel meer zeggen dat we vruchtbaar gebruik kunnen maken van de resultaten van de historische kritiek. Uiterste behoedzaamheid en kriti-

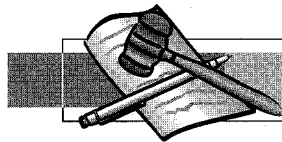
sche afstand is juist geboden!

We mogen, samenvattend, blij zijn met het boek van dr. Van Bruggen. Tegelijkertijd brengt lezing ervan op gedachten die niet blij maken. Prof. Van Bruggen behoort met onder meer dr. C. Trimp en J. Kamphuis tot de generatie gereformeerd-vrijgemaakte hoogleraren die niets wilden weten van het geknaag aan het gezag van de Bijbel. Dit drietal is met emeritaat. Binnen vrijgemaakte kring lijkt nu, ook aan de universiteit, een nieuwe generatie op te staan bij wie het Schriftgezag minder veilig lijkt te

zijn. In de handen van welk *mens* is het gezag van Gods Woord wel veilig? Het komt er op aan dat we uit genade leerden buigen voor God en Zijn Woord. In dit verband is het veelzeggend als dr. Van Bruggen schrijft dat de canon (de verzameling van Bijbelboeken zoals wij die kennen) de brandende braambos is waarin wij komen te staan voor de HEERE Zelf (blz. 61). Leven we bij die overtuiging?

Ugchelen,

J.M.D. de Heer.

Kerknieuws

AFSCHEIDSDIENST DS. A. SCHOT

Op D.V. woensdag 18 juni hoopt ds. A. Schot in een kerkdienst afscheid te nemen van de gemeente Krimpen aan den IJssel. Deze dienst zal worden gehouden in de Seba-kerk, Koningin Wilhelminaplein 1 te Krimpen aan den IJssel. Aanvang 19.30 uur. U wordt van harte uitgenodigd deze dienst bij te wonen.

GEMEENTE NUNSPEET

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Nunspeet deelt met blijdschap mee dat D.V. woensdag 25 juni 2003 ds. A. Schot bevestigd zal worden als haar herder en leraar. De bevestigingsdienst zal worden geleid door de consulent, ds. G. Hoogerland uit Drachten en vangt aan om 14.30 uur. De intrededienst begint om 19.00 uur. Beide diensten zullen worden gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Aarweg/hoek Brinkersweg, Nunspeet.

KERKELIJK JAARBOEK

ADRESWIJZIGING DS. A. SCHOT

Met ingang van D.V. 24 juni a.s. is het adres van ds. Schot: Aarweg 2, 8071 WX Nunspeet. Het telefoonnummer is 0341-254 306.

VERSLAG van de vergadering van de Particuliere Synode Zuid op 8 mei 2003, gehouden in de Sionkerk te Goes.

Bidstond

De bidstond wordt gehouden op de vooravond van de Synode in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Borssele. In deze dienst gaat voor ds. J. Karels uit Middelharnis, assessor-preses van de vorige Synode. Om reden dat de toenmalige preses, ds. G.J.N. Moens is verhinderd wegens het overlijden van zijn vader. Ds. J. Karels bedient het Woord uit Habakuk 3 : 2:

HEERE! als ik Uw rede gehoord heb, heb ik gevreesd; Uw werk, o HEERE! behoud dat in het leven in het midden der jaren; maak het bekend in het midden der jaren;

in den toorn gedenk des ontfermens.

Het thema van de prediking is: Habakuks bidstond. Ds. Karels bepaalt zijn gehoor bij:

1. de aanleiding tot zijn bidstond;
2. de inhoud van zijn bidstond;
3. de berusting tijdens zijn bidstond.

Opening

De vergadering wordt om half tien geopend door ds. J. Schipper, consulent van de roepende kerk Borssele. Hij verzoekt te zingen uit Psalm 43 : 2 en 3, leest Psalm 43 en gaat voor in gebed. De tijdelijke preses roept alle aanwezigen een hartelijk welkom toe en deelt mee dat ds. G.J.N. Moens niet aanwezig is wegens het overlijden van zijn vader. Ook ds. H. Hofman kan niet op de vergadering zijn. Ds. A. Verschuure is om gezondheidsredenen afwezig. Hierna spreekt ds. Schipper een openingswoord naar aanleiding van het voorgelezen Schriftgedeelte. Hij bepaalt de vergadering bij het 3e vers, het eerste gedeelte: *Zend Uw licht en Uw waarheid, dat die mij leiden.*

Lastbrieven

Van de primus-afgevaardigden is ds. Moens in verband met het overlijden van zijn vader afwezig. Daar ook de secundi voor predikanten beiden verhinderd zijn, wordt ds. Moens vervangen door ouderling J.M. Goud. Alle andere primus-afgevaardigden zijn aanwezig. De wettigheid van de vergadering wordt hiermee vastgesteld. **Moderamen**
Ds. J.W. Verweij wordt gekozen tot preses, ds. J. Schipper tot assessor-preses, ds. C. de Jongste tot scribe, ouderling S. Boogaard tot assessor-scribe en ouderling J. Zwemer tot quaestor.

Acta

De acta van de vorige vergadering van de Particuliere Synode Zuid, gehouden op 11 april 2002 zijn door het moderamen vastgesteld.

Correspondentie andere Synodi

De deputaten art. 48 D.K.O. van de andere Particuliere Synodi brengen hun groeten en zegenwensen over: namens de P.S.-Zuid-West ds. B. van der Heiden; namens

de P.S. Noord-West ds. J. Karens en namens de P.S.-Oost ds. C. Sonneveld.

Correspondentie

1. Van de Stichting Zorgverlening is een antwoord ontvangen op de bezwaren die op de vorige Synodevergadering naar voren zijn gebracht.

Het bestuur van de Stichting wijst erop dat de band met de kerk gehandhaafd wordt door middel van de Raad van Toezicht die door de P.S. benoemd zal worden. Wat betreft de wens om in de Raad van Toezicht de classale verdeling te handhaven, dit kan in de nieuwe constructie worden gehonoreerd.

De Synode blijft van mening dat de Raad van Toezicht dient te bestaan uit leden die op voordracht van de classis door de P.S. worden benoemd. Daarbij is het gewenst dat zowel de evenredige verdeling over de drie classes alsook de gang van zaken rondom de benoeming in de statuten wordt vastgelegd. Op voorstel van het moderamen besluit de Synode om een commissie in te stellen, bestaande uit ds. Moens, ds. De Jongste en ouderling Boogaard, om met de Raad van Toezicht te spreken over de wensen van de Synode.

2. Van de Stichting tot Hulpverlening der Gereformeerde Gemeenten in de Particuliere Synode Zuid zijn het jaarverslag, de jaarrekening en de begroting ontvangen. Tevens is hierbij ook een verslag gevoegd van de werkzaamheden van de pastoraal werker, ouderling G. van Veldhuisen.

De Synode benoemt de aftredende leden van het bestuur, de heren H.M. Koster en S. Maljaars, voor een nieuwe termijn. Verder wordt er gevraagd naar de werkgroep Shalom, die werkzaam is op psycho-sociaal gebied. Hoe is die werkgroep samengesteld, kan iedereen daarbij aanschuiven? Ds. Tanis beantwoordt deze vraag. De werkgroep bestaat uitsluitend uit leden van de Gereformeerde Gemeente van Kapelle. Ze hebben zich onder verantwoordelijkheid van de Stichting geplaatst. Ze doen veel goed werk in het bezoeken van patiënten, met name in Emergis.

Het verslag van br. Van Veldhuisen geeft geen aanleiding tot vragen. De preses bedankt hem voor het gedane werk en wenst hem veel liefde en wijsheid toe in de vaak moeilijke en aangrijpende omstandigheden.

Het financieel verslag en de begroting worden zonder inhoudelijke vragen goedgekeurd.

Wel wordt de vraag gesteld wie de financiën van de Stichting controleert. Dit blijkt niet gebeurd te zijn. De Synode spreekt de wenselijkheid uit dat dit toch gebeurt en wijst de quaestor aan om dit jaarlijks te doen.

3. Op voordracht van de classis Middelburg wordt de heer C.M. Uijl herbenoemd als bestuurslid van de Stichting Steunfonds voor Huisvesting en Verzorging van ouderen en hulpbehoe-

venden in Zeeland.

4. Voor deze zelfde stichting is er wat betreft de classis Tholen een vacature wegens het bedanken van de heer A.W. Bazen. Op voordracht van de classis wordt in deze vacature voorzien door de herbenoeming van de heer A. van den Berg te Ouddorp.

5. Een brief van de classis Tholen waarin wordt meegedeeld dat de vergadering van de classis op 23 september 2002 besloten heeft het minder gewenst te achten om een classale bidstond te houden voor het curatorium. Ook van de classis Goes is een brief ter tafel waarin hetzelfde besluit aan de classis Middelburg wordt meegedeeld. Ds. Neele deelt mee dat de classis Middelburg heeft besloten om in deze omstandigheden geen bidstond meer te houden voor het curatorium.

Rapporten en benoemingen

Van de deputaten art. 48 en art. 49 D.K.O. zijn verslagen ontvangen van de bezochte vergaderingen. Alleen het verslag van de vergadering van de classis Gouda d.d. 11 oktober 2002, waar de overkomst van ds. E. Hakvoort is behandeld, levert een vraag op. Is het niet gewenst dat de Generale Synode de bestaande regels met betrekking tot de overkomst van predikanten uit een ander kerkverband nog eens beziet? Dit in verband met het feit dat onze gemeenten in de toekomst meer met aanvragen te maken zouden krijgen, alsook met het oog op enkele kleinere punten die geregeld zouden moeten worden, zoals de bevoegdheid tot het uitspreken van de zegen door een predikant die nog in de proefperiode zit. De P.S. besluit om deze vraag door te sturen naar de Generale Synode.

Er zijn geen benoemingen nodig voor deputaten art. 48 of art. 49 D.K.O.

Jaarrekening van de quaestor

De jaarrekening van de quaestor is gecontroleerd door de ouderlingen M. van den Berge en L.J. Goud en akkoord bevonden. Er worden geen vragen over gesteld. De preses dankt de quaestor voor het gedane werk.

Punten van behandeling

Er zijn geen punten binnengekomen.

Verrekening van de kosten

De begroting voor 2002/2003 wordt goedgekeurd. Per lid en dooplid zal een bedrag van € 2,- worden gevraagd. De Synode gaat met dit bedrag akkoord.

Aanwijzing roepende kerk

De gemeente van Oostkapelle wordt aangewezen als roepende kerk om op D.V. donderdag 22 april 2004 de Particuliere Synode samen te roepen. De bidstond zal gehouden worden op D.V. woensdag 21 april te Oostkapelle. In deze dienst hoopt de preses van deze Synode, ds. Verweij, voor te gaan.

Sluiting

Na een kort slotwoord besluit de preses de vergadering met het laten zingen van Ps. 89 : 7 en 8 en dankgebed.

S. Boogaard, assessor-scriba

Verslag van de vergadering van de Classis Tholen, gehouden op donderdag 15 mei 2003 te Nieuwerkerk

De vergadering wordt geopend door ds. A.A. Brugge. Hij verzoekt te zingen Ps. 118 : 11, leest Psalm 118 vanaf vers 14 tot het einde en gaat voor in gebed.

Na een woord van welkom tot de afgevaardigden, de deputaten art. 49 van de P.S. Zuid, ds. M.J. van Gelder en ds. J.J. Tanis en de verdere belangstellenden, deelt ds. Brugge mede, dat ds. De Jongste verhindert is de vergadering bij te wonen in verband met het overlijden en de begrafenis van zijn schoonvader.

Ds. Brugge memoreert de volgende gebeurtenissen: Op 27 januari 2003 overleed in de ouderdom van 78 jaar J.C. Huizer. Hij diende de gemeente van Herkingen 4 jaar als diaken. Om gezondheidsredenen moest br. J. van der Welle te Dinteloord zijn ambt als diaken, na ongeveer 17 jaar neerleggen.

Ouderling C.L. Hage van Poortvliet herdacht op 19 januari 2003 zijn 25-jarig ambtsjubileum.

45 jaar getrouwd waren de broeders C. Andriess te Scherpenisse, P. van der Veer te Herkingen en J. Bal te Ooltgensplaat.

Naar aanleiding van Psalm 118 : 22 en 23 spreekt ds. Brugge enkele woorden ter opening van de vergadering.

Nadat de lastbrieven zijn nagezien en in orde bevonden, wordt het moderamen als volgt samengesteld: ds. A.J. Gunst, preses; ouderling B. Both, scriba; ds. A.A. Brugge en ouderling H. Aarnoudse, assessoren en ouderling M. van den Berge, quaestor.

Hierna volgt de emeritaataanvraag, op medische indicatie, van ds. J. Karels van Middelharnis. Desgevraagd stemt de vergadering in met het meest eervol verlenen van emeritaat. Deputaten art. 49 adviseren tot inwilliging van het verzoek. Ds. Karels wordt door de preses toegesproken, die hem en zijn vrouw van harte 's Heeren zegen en nabijheid toewenst. Ds. van Gelder sluit zich bij deze woorden aan. De scheidende predikant wordt op verzoek van de preses staande Ps. 134 : 3 toegezongen.

Het emeritaat zal ingaan D.V. 1 juli 2003. Het afscheid van de gemeente Middelharnis zal plaatsvinden op D.V. maandag 30 juni 2003.

Ingekomen zijn o.a. een brief van de Commissie Verzorgende Beroepen (Goeree Overflakkee), waarin wordt medegedeeld, dat de Commissie wegens teruglopende belangstelling, is opgeheven. Besloten wordt, dat de kerkenraden van Dirksland en Middelharnis contact zullen opnemen met de verzorgenden in hun gemeente, om een eventuele voortzetting te overwegen.

In verband met het a.s. vertrek van ds. J. Karels uit onze Classis worden de consulentenschappen opnieuw verdeeld:

Ds. A.A. Brugge: Dirksland (1e consulent), Sint-Annaland, Herkingen, Ouddorp, Dinteloord en Tholen.

Ds. A.J. Gunst: Oude Tonge, Oosterland, Stad aan 't Haringvliet, Melissant, Middelharnis en Scherpenisse.

Ds. C. de Jongste: Dirksland (2e consultant), Nieuwe Tonge, Ooltgensplaat, Poortvliet, Sint-Philipsland en Nieuwerkerk.

Na bespreking wordt besloten de catechisaties voor de gehandicapten voorlopig in Tholen te gaan houden.

In de rondvraag wordt gewezen op de te houden Ambtsdragersconferentie op D.V. maandag 15 juni 2003 te Nieuwerkerk.

Tot het samenroepen van de eerstvolgende vergadering wordt de gemeente van

Dinteloord aangewezen, die de Classis zal samenroepen op D.V. maandag 15 september 2003 te Nieuwerkerk. Wanneer voor deze vergadering geen punten zullen worden ingediend, zal de Classis vergaderen op D.V. woensdag 14 januari 2004, eveneens te Nieuwerkerk.

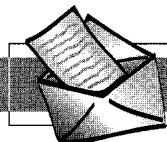
Na een kort slotwoord van de preses, wordt de vergadering met dankgebed besloten door ouderling H. Aarnoudse van de roepende kerk van Tholen, nadat op diens verzoek is gezongen Ps. 3 : 4.

B. Both, scriba Classis Tholen

ZANGAVOND IN BEEKBERGEN

Op D.V. zaterdag 14 juni a.s. is er in de Dorpskerk te Beekbergen een zangavond ten bate van het Deputaatschap Israël van de Gereformeerde Gemeenten. Hieraan werken mee: Jongerenkoor 'Sjaloom' uit Rijssen; Gemengd Koor 'Jubilata Deo' en Jongerenkoor 'Nil Sine Deo' uit Nunspeet. Ds. C.J. Meeuse, voorzitter van het Deputaatschap, verzorgt de opening en sluiting en spreekt een appèlwoord.

De aanvang is om 19.30 uur. De toegang is vrij; er is een collecte voor het werk van het Deputaatschap.

Berichten

ZENDINGS DAG 2003

Van harte wil ik u weer opwekken onze jaarlijkse zendingsdag te bezoeken. Zoals gebruikelijk hopen we onze zendingsdag D.V. zaterdag 21 juni te houden in de Veemarkthallen te Utrecht, een locatie waar we nu al verschillende malen zijn samengekomen. Het is een uitstekende locatie gebleken, centraal gelegen in het midden van ons land. De laatste jaren hebben onze zendingsdagen een thema meegekregen. Dit jaar is het thema 'Zending en gebed'. Toen Paulus met zijn metgezellen uitging om de heidenen het Evangelie te verkondigen, bleef er in Antiochië een biddende gemeente achter. Het is waar, als het om ons bidden moest, het zag er niet best uit. Wij weten niet te bidden gelijk het behoort. Wij zijn zo biddeloos en behoefteeloos, ook na ontvangen genade. Uiteindelijk hangt het af van de grote Voorbidder bij de Vader. Christus bidt voor het Aangezicht van de Vader. De voortgang van alle arbeid in het Koninkrijk Gods, dus ook van alle zendingenarbeid, ligt vast gegarandeerd in de voorbede van Christus. Als Jezus één ogenblik met bidden ophield, het was een hopeloze zaak. Maar van Hem lezen we, dat Hij *altijd* leeft om voor Zijn volk te bidden.

Maar daarom mag een biddende gemeente nog niet ontbreken. Als er liefde is voor de zaak van Gods Koninkrijk, dan is er ook liefde voor het zendingenwerk en dan is er ook gebed. Dan zullen we de noden van Gods Koninkrijk meedragen in de gebeden. Een levende gemeente is een biddende gemeente.

De Handelingen maken ons duidelijk het grote belang van het gebed van Gods kinderen, de zegen van een biddende gemeente. Het kan nooit om ons gebed, maar het is wel in de weg van het gebed. De Heere volvoert Zijn Raad en Hij heeft geen mensen nodig, maar Hij wil wel mensen gebruiken. En nu kunnen we niet allen naar de zen-

dingsvelden gaan, maar is er gebed voor onze zendingenmensen, voor de jonge zendingkerken, voor de voortgang van het Koninkrijk Gods? Welnu, we hopen op onze zendingsdag ons te bezinnen op het thema 'Zending en gebed'.

We hopen u in Utrecht te ontmoeten. Ook jullie, jongelui! Ook jullie, kinderen! Het programma van de dag is zodanig, dat ook aan onze kinderen en onze jongelui is gedacht. Het doet me altijd zo goed als ik zie, hoe hele gezinnen de zendingsdag bezoeken. Het is ook echt een zendingen-dag.

De Heere geve ons een gezegende dag, waarop we ons mogen bezinnen op de opdracht die de Koning aan Zijn kerk gaf. Tot ziens.

Namens het Deputaatschap voor de Zending,
Ds. J.J. van Ekeveld.

De Vluchtheuvel

Landelijk bureau
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
tel. (0348) 48 99 90

Vertrouwde en vertrouwelijke psychosociale hulpverlening.

Voor vragen kunt u iedere werkdag tussen 10.00 uur en 12.00 uur, bellen naar het spreekuur voor aanmelding en advies.

tel. 0348-489999

Let op! Alle hulpaanvragen van jongeren met betrekking tot jongeren (en kinderen) tot en met 17 jaar:

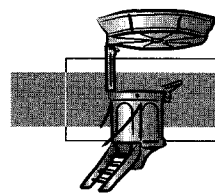
tel. 033-475 33 00

Iedere werkdag tussen 08.30 uur en 17.00 uur

Teksttelefoon 0348-489998

op werkdagen bereikbaar van 08.30 uur -17.00 uur.

'Help de Vluchtheuvel helpen!' Wordt donateur, voor meer informatie hierover kunt u ons bereiken op tel. 0113-21 30 98 of stort uw gift op bankrek.nr.: 1125.06.399.

Predikbeurten

ZONDAG 15 JUNI 2003

Aagtekerke 9.30 uur ds. Neele, 14.30 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Baaijens; Aalburg 9.30 uur leesdienst en 18.00 uur ds. J. de Pater; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 18.30 uur ds. Tuinier; Alphen a/d Rijn 19.00 uur ds. Driessen; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Andijk 19.00 uur stud. Terlouw; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 uur leesdienst en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 15.00 uur ds. Schreuder; Benthuizen 18.30 uur ds. Sonneveld; Berkenwoude 9.45 uur ds. Bac; Bodegraven 10.00 uur (H.A.) ds. Paul; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Brakel 10.00 en 18.00 uur

ds. Hakvoort; Breda 14.30 uur ds. M. Karens; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 19.00 uur ds. P. Mulder; Doetinchem 11.15 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. Kattenberg (Meestersstraat); Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. R. Boogaard; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Enter 14.30 uur ds. Meeuse; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 15.00 uur stud. G. Beens; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur stud. De Heer; 's-

Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 19.15 uur ds. Zippro; Groningen 9.45 uur (H.A.) en 15.30 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 14.30 uur ds. De Wit; Hilversum 19.00 uur ds. Visscher; Hoogvliet 15.00 uur ds. W.J. Karels; Houten 11.00 uur leesdienst en 16.30 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 uur ds. Van der Net en 14.30 uur ds. L. Blok; Kamperland 15.30 uur ds. Neele; Kapelle-Biezeling 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Kortgene 14.30 uur ds. Schipper; Krabbendijke 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Lelystad 19.00 uur ds. Vreugdenhil; Lisse 10.00 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. Tanis; Meeuwen 9.30 en 14.30 uur ds. J. de Pater; Meliskerke 14.30 uur ds. Van Gelder; Middelburg-Centrum 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.00 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels; Moerkapelle 19.00 uur ds. Clements (doventolk); Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 18.30 uur ds. Van der Poel; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur stud. G. Pater; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Kleppe; Oosterend- Texel 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Opperdoes 10.00 en 16.00 uur stud. Terlouw; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Poederoyen 14.30 uur ds. Melis; Poortvliet 14.30 uur ds. De Jongste; Puttershoek 14.30 uur stud. De Heer; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 14.30 uur ds. Van Krimpen; Ridderkerk-Slikkerveer 19.00 uur ds. Van der Net; Rijssen-Noord 9.30 en 14.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren; Rijssen-West 18.30 uur (H.D.) ds. Mol; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. Silfhout; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. Schot; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.30 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Sint Philipsland 15.00 uur ds. Brugge; Soest 15.00 uur ds. F. Mulder; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur leesdienst; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 18.30 uur stud. G. Beens; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Utrecht 15.30 uur ds. W. Harinck; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Vlaardingen 16.30 uur ds. Paul; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. C. Harinck; Waarde 9.30 en

18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 uur ds. Baaijens en 18.30 uur ds. Neele; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 9.30 en 14.00 en 18.00 uur stud. Bakker; Yerseke 9.30 en 18.30 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckerfeld; Zoetermeer 10.00 en 16.00 uur ds. Sonneveld; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Zwolle 19.00 uur ds. Kleppe.

DINSDAG 17 JUNI 2003

Amsterdam-Noord (Melkweg 16) 19.30 uur ds. L. Blok; Enkhuizen 19.30 uur ds. P. Mulder; Haarlem 19.30 uur ds. Kattenberg; Hoogeveen 19.30 uur ds. J. Beens; Naaldwijk 19.45 uur ds. Paul; Oostvoorne 19.30 uur ds. Van Eckerfeld; Ouddorp 19.30 uur ds. J. de Pater; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Van Dieren; Soest 19.30 uur ds. Meeuse; Urk 19.30 uur ds. Visscher; Werkendam 19.30 uur ds. Hakvoort (voor de zending); Zwolle 19.30 uur ds. B. van der Heiden.

WOENSDAG 18 JUNI 2003

Benthuizen 19.30 uur ds. Vermeij; Berkenwoude 19.30 uur ds. Schreuder; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur stud. G. Beens; Hilversum 19.45 uur ds. F. Mulder; Hoofddorp 19.30 uur ds. Hogchem; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. J. Beens; Kootwijkerbroek 19.30 uur stud. G. Pater; Kruiningen 19.30 uur ds. J. de Pater; Leiderdorp 19.30 uur stud. Terlouw; Lisse 19.45 uur ds. Van Gelder; Meeuwen 19.30 uur ds. L. Blok; Melissant 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Middelburg-Centrum 19.30 uur ds. J. Karels; Mijdrecht 19.30 uur ds. Mondria; Opheusden 19.30 uur ds. J. Karens (bijbellezing); Opperdoes 19.30 uur ds. Hoogerland; Scherpenzeel 19.30 uur ds. Melis; Spijkenisse 19.45 uur ds. Verweij; Zaandam 19.30 uur ds. Van der Net; Zoetermeer 19.30 uur ds. Meeuse.

DONDERDAG 19 JUNI 2003

Beekbergen 19.30 uur ds. Van Krimpen; Brakel 19.30 uur ds. M. Karens; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Neele; Enter 19.30 uur ds. Van der Net; Genemuiden 19.30 uur ds. F. Mulder; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. Mondria; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Brugge; Hoogvliet 19.45 uur

ds. W. Harinck; Kampen 19.30 uur stud. De Heer; Oostburg 19.30 uur ds. Hakvoort; Poortugaal 19.30 uur ds. Zippro; Rhenen 14.15 uur ds. Hoogerland (huw. bev.); Ridderkerk 19.30 uur ds. Tuinier; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. Kleppe; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. L. Blok; Rotterdam-Zuid 19.45 uur ds. Moens; Sprang Capelle 19.30 uur ds. Schipper; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. Silfhout; Veenendaal 18.30 uur ds. Sonneveld (huw. bev.).

VRIJDAG 20 JUNI 2003

Scherpenisse 13.45 uur ds. Brugge (huw. bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar. Diensten zondag 15 juni om 10.00 uur evangelist G. Baan en 17.00 uur leesdienst.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur. Bijbelcursussen elke dinsdag vanaf 18.30 uur.

Dagje Amsterdam? Kom dan ook eens naar Simon de Looier. Hartelijk welkom op dinsdag t/m zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur evangelist H.J. van den Boogaart.

U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

AVONDMAAL-SERVIEZEN

Uit voorraad of naar tekening.

Schoonhovens Silverhuys B.V.

Postbus 35, 2870 AA Schoonhoven,
Telefoon 0182 - 382614.

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM

Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20

BARNEVELDSE BEGRAFENISVERENIGING

Voor een eervolle, eenvoudige verzorging van begrafenissen in Barneveld en omstreken.

- geen CREMATIE
- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- opgave van lidmaatschap

J. de Groot b.g.g.: G. de Groot
Barnseweg 87 J.H.D. Vermeulenstraat 5
3771 RN 3774 JW
Barneveld Kootwijkerbroek
Tel.: 0342-490728 Tel.: 0342-441812

Te huur of woningruil:

vrijstaande woning 2 à 4 pers. 55+
Tel. 0182-384329

Uitgesneden teksten div. modellen

G. v.d. Dikkenberg, Munnikenweg 11,
3905 MD Veenendaal, tel. 0318-540252

Kerkenraden opgelet!

Bij ons verkrijgbaar:

Cassettes voor opnemen van preken
t.b.v. zieken en archivering.
incl. kleureninlegvel en sticker.

C90 - C95 - C100 - C105 - C110 - C120

Wij regelen uw vrijstelling voor
Stichting De ThuisKopie

STH Records bv

Drs. W. van Royenstraat 13
3871 AN Hoewelaken
tel. 033-2537604 / fax 033-2537624

e-mail: info@sth.nl website: www.sth.nl

TE KOOP GEVRAAGD:

Theologische boeken

Tel. 0577-401065

Begrafenisonderneming L. STAM

Planetenlaan 26, 2957 SN Nw.Lekkerland
Tel. 0184 - 685240. - Geen crematies -

Te huur: vakantiewoning in
Nunspeet voor 2-pers.
Fam. L. Bonestroo 0341-257041

Te huur 6 pers. vakantiechalet
(evt. 7) Geheel juni en eerste 3 weken
van juli nog vrij. Tel. 010-44 22 656
of 06 54 69 62 83

Ds. D.L. Aangeenbrugschool Terneuzen

*Het bestuur van de ds. D.L. Aangeenbrugschool uitgaande van de
Gereformeerde Gemeente in Nederland en van de Oud-Gereformeerde
Gemeente te Terneuzen vraagt*

Groepsleerkrachten m/v

De vacatures ontstaan in de onder- en middenbouw.

De school wordt bezocht door ongeveer 320 leerlingen afkomstig uit de
(Oud) Gereformeerde Gemeente (in Nederland) en de Christelijke
Gereformeerde Kerk. Je komt te werken in een nieuw schoolgebouw.

De school kent goede secundaire arbeidsvoorwaarden en het vinden
van betaalbare woonruimte is geen probleem.

Er is een vaste oeververbinding onder de Westerschelde gerealiseerd.

Voor informatie kunt u zich wenden tot de directeur van de school de
heer A. Molenaar, telefoon 0115-612977 (school) of 0115-432296 (thuis).

Uw sollicitatiebrief wordt verwacht binnen 10 dagen na verschijnen van
deze advertentie in dit blad bij de secretaris van het bestuur de heer
D. de Braal, van der Waalsstraat 68, 4532 LD te Terneuzen.

Welkom op de Bunyan middag

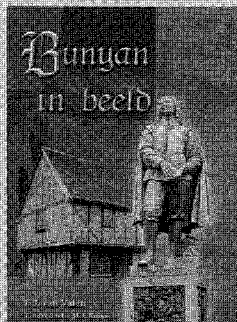
Wegens succes opnieuw landelijke Bunyanmiddag
als toelichting op het prachtige full-colour
fotoboek over John Bunyan "Bunyan in beeld"
door L.J. van Valen. Datum: D.V. 14 juni
Locatie: S.G. de Revis, Piccolo 50, Rotterdam

VOL=VOL

AUTEUR SIGNEERT

Programma

1. Opening ds. W. Silfhout
2. L.J. van Valen: "Bunyan in beeld"
3. Beeldpresentatie "Leven v. Bunyan"
4. Pauze met koffie/fris en wat lekkers
5. Beeldpresentatie "de Christenreis"
6. Sluiting om ca. 16:30 uur

Interesse in Bunyanreis?
Bel Kreykes: 0548-514188

WAARDEBON

Bij inlevering van deze bon
Krijg je € 5,- korting bij
besteding vanaf 50 euro

Alleen geldig op
BUNYANMIDDAG
en t/m 14 juni bij
'T BOEKENHOEKJE

Alleen op Ramshoornuitgaven

Voor iedereen
een verrassing

Voor kinderen een
kleurplaat v Christenreis!

BUNYAN IN BEELD

Boeiende levensbeschrijving over John
Bunyan met veel informatie van Bunyan-
monumenten die tijdens een Bunyanreis
bekeken kunnen worden. Het is een zeer
aantrekkelijk kijk- en leesboek met
kleurenfoto's, waardoor het nauwe
verband tussen Bunyans leven en De
Christenreis duidelijk uitkomt. € 37.50

Goudenregenstraat 24
2906 CM Capelle a/d IJssel
tel. (010) 442 22 12
privé (010) 451 28 82

't Boekenhoekje

Het adres voor verantwoorde lectuur & muziek

OPGAVE BIJ 'T BOEKENHOEKJE

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horsssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

**KLASSIEKE
ORGELS**

Hoofddealer van **Johannus,
Eminent, Ahlborn,
Sweelinck, enz.**

Tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Noord, Kapelstraat 1
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN KLASSIEK

Boeder Scherpenzeel

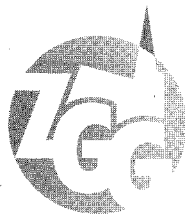
AMBTSKLEDING

Kostuums: 2 en 3 delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streepjassen ~ Overhemden ~
Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hoeden ~ Schoenen

Winkel:

Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 / 033-2778068

Op afspraak - service aan huis

47e ZENDINGSDAG

Zaterdag 21 juni 2003

Voordorphaal Utrecht

Veemarkthallen, Sartreweg 1-3

"Zending en gebed"

Ranvang morgenprogramma 10.15 uur

- Opening en meditatie
- **Gebed om medestrijders**, ds. J.J. van Ekeveld
Informatief
- **Gebed om arbeiders**, J.M. Commelin, W.C. Polinder
'Namens ons'
- **Gebed voor arbeiders**, C. Janse
Toespraak / sluiting morgenprogramma
- **Gebed om bewogen harten**, ds. L. Blok

Ranvang middagprogramma 14.00 uur

- **Opening middagbijeenkomst**
- **Informatief (bijbelvertaalwerk)**
D. Kroneman, mw. A. Paul, mw. H.S. Flipse
- **Kinderverhaal, Een wonderlijke God**
Mw. G.M. de Regt
Toespraak / sluiting middagprogramma
- **Gebed om Christus' komst** ds. C. Vreugdenhil

In de middagpauze

- **Workshops voor kinderen**

Crèche Op het buitenterrein staan net als afgelopen jaar enkele tenten, waarin crèche wordt gehouden. Kinderen tot en met zes jaar zijn hier van harte welkom. Voor de baby's is er een crècheruimte in het gebouw. Vanuit de hal kunt u deze ruimte bereiken via het restaurant.

Tijdens de zendingdag zijn wij in geval van nood telefonisch te bereiken op nummer 06-25220148.

Begrafenis Verzorging Tollenaar
van Swindenstraat 25, 4532 KC Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

Begrafenisverzorging Kina

Begrafenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

**IN LIEFDEVOLLE
HERINNERING...**

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven
wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het
fotoboek met vele voorbeelden.

Grafgedenktekens

Zandee & de Kuijper

Goes: Ronde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

**De volgende 7 cassettes bieden wij u
t.b.v. de zending te koop aan:**

Ds. P. Blok	Hebreë 11:10
Ds. G. Clements	Mattheüs 4:5-7
Ds. C. Hogchem	Ruth 3:5-6
Ds. M. Karens	Hand. 16:14-15
Ds. G.J.N. Moens	Hand. 26:39
Ds. C. Neele	Hand. 20:7-12
Ds. A. Moerkerken	Psalm 89:49-50

De cassettes zijn helder en duidelijk opgenomen. De prijs is slechts € 23,-
Geen Portokosten.

Inl. I. Bos, Leusbroekerweg 15, 3832
BG Leusden. Tel. en Fax nummer:
033-2862261 Dagelijks van 8-22 uur.
Bgg. 06-28378488.

Collectebonnen machinaal tellen?

vraag demo en/of referentie

0548-515415

begrafenisverzorging **T. den Hollander**

Begravenissen in Vlaardingen,
Rotterdam, Gouda, den Haag
en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een
door u gewenst uitvaartcentrum
of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Te koop: Red-cedar L-chalet te Putten op 200 m2 eigen grond. Chalet voorzien van vele gemakken en inclusief inboedel. Ideaal voor starters, uiteraard ook voor vakantiegangers. Prijs € 55.000,- Tel. 0341-423475 / 06-51667636.

R HET AANBOD VAN GENADE

Drs. P.L. Rouwendal

Vijftig jaar geleden na 1953 leven er nog steeds vragen over de meningsverschillen die destijds uitliepen op de scheuring. Wat waren eigenlijk Steenbloks bezwaren tegen het aanbod van genade? Welke plaats hadden verkiezing en ellendekennis in zijn prediking? Kan men van een aanbod van genade in de prediking spreken, of zijn er werkelijk onoverkomelijke bezwaren?

In dit boek levert de auteur een bijdrage aan e beantwoording van deze en dergelijke vragen. In de eerste plaats door een uitvoerige analyse van het standpunt van dr. Steenblok over het aanbod van genade. In de tweede plaats door te onderzoeken of en hoe in de gereformeerde theologie van een aanbod van genade gesproken kan worden.

Prijs: € 15,95

ISBN 90-807293-1-0

p.b. 209 blz.

De Rots, Stationsstraat 138, 7311 MJ Apeldoorn, 055-5786367

de rots@filtnet.nl

Te huur: Mooie caravan op gezellige mini-camping De Lingehoeve. De camping ligt direct achter de Lingedijk en vlak bij het Lingebos. Voor kinderen is er de gelegenheid mee te kijken op de boerderij. Zondag in ere houdend. € 185,- per week. tel. 0183-628864.

TEXEL. Ruim gelegen 6-8 pers. bungalows, 3 sl.k., wasm. en 4-6 pers. stacaravans, 2 sl.k., douche. Bel voor de folder: 0222-318391. Bungalowpark 'De Verrassing', Bijenkorfweg 6, Oosterend.

Wat is het leven nog waard bij ondraaglijk lijden?

Heel veel, vindt Stichting Schuilplaats.

Daarom zeggen we 'nee' tegen euthanasie.

Toch is alleen 'tegen' zijn niet voldoende.

Stichting Schuilplaats ontwikkelt projecten

voor vrijwillige terminale zorg voor ongeneeslijk zieke mensen.

Pijnbestrijding, psychosociale hulp

en pastorale zorg gaan hand in hand.

Niet alleen 'Tegen'!

Stichting Schuilplaats geeft hulp aan mensen met psycho-sociale problemen, biedt begeleiding bij projecten voor vrijwillige terminale zorg en heeft een eigen jongerenorganisatie.

Steun Stichting Schuilplaats
Als u niet alleen 'Tegen' bent!

GIRO 1341400

Stichting Schuilplaats

Postbus 7 • 3900 AA Veenendaal

Tel. (0318) 526123 • Fax: (0318) 553477

schuilplaats

Stichting Schuilplaats. Van Levensbelang

RST
Zorgverleners

KRAAMZORG

THUISZORG

RST Zorgverleners.
500 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
wijkzorg, gespecialiseerde
verzorging, verpleging,
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

Identiteit
Kwaliteit!

Tel (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Te huur **ruime vakantiewoning** in Zuid-Alberta, Canada, omgeving van Lethbridge. Prachtig gelegen, uitzicht op rivier, prairie en Rocky Mountains, dichtbij dorp en kerken. Voor inlichtingen 00-1403-553-4023. Hollands sprekend.